

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5ObdoK/5/2025
Identifikačné číslo spisu: 6116205606
Dátum vydania rozhodnutia: 17.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:6116205606.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v spore žalobcu Mesto Zvolen, Námestie slobody 2525/22, Zvolen, IČO: 00 320 439, proti žalovanému JUDr. Juraj Rybár, so sídlom kancelárie Stráž 223, Zvolen, správca konkurznej podstaty úpadcu V A V invest, s.r.o. „v konkurze“, Námestie SNP 3, Banská Bystrica, IČO: 31 615 325, zastúpenému JUDr. Juraj Rybár, advokát s.r.o., Stráž 223, Zvolen, IČO: 47 252 952, o vylúčenie majetku zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 60Cbi/6/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 42CoKR/2/2024-274 zo dňa 25. marca 2025, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu z a m i e t a .

Žalovaný má proti žalobcovi nárok na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej tiež „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 60Cbi/6/2016-211 zo dňa 8.8.2023 rozhodol v prvom výroku tak, že žalobu zamietol. Druhým výrokom rozhodol, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Žalobca sa podanou žalobou (v znení jej zmeny pripustenej uznesením okresného súdu na pojednávaní) domáhal určenia, že peňažná pohľadávka vo výške 247 294,70 eur, ako zábezpeka poskytnutá žalobcovi na základe Zmluvy o spolupráci č. 449/2006/06/M zo dňa 31.10.2006 v znení jej zmien (ďalej len „Zmluva“), ktorá bola dňa 29.2.2016 zapísaná do súpisu všeobecnej podstaty úpadcu pod poradovým č. 17 ako majetok podliehajúci konkurzu podľa § 67 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“), sa zo súpisu majetku úpadcu vylučuje.

3. Súd prvej inštancie za spornú považoval skutočnosť, či je žalobca v tomto spore aktívne vecne legitímovaný na podanie žaloby, čo žalovaný od začatia súdneho konania namietal. Uviedol, že predpokladom úspešnosti vylučovacej žaloby v konkurze je uvedenie dôvodov a predloženie dôkazov, ktoré zapísanie majetku do súpisu všeobecnej podstaty úpadcu vylučujú, a preto je povinnosťou žalobcu hodnoverne a nespochybniteľným spôsobom preukázať, že v čase zápisu majetku do súpisu existovalo právo žalobcu, na základe ktorého správca úpadcu nemal takýto majetok do súpisu zapísať. Právom vylučujúcim zapísanie majetku do podstaty môže byť len vlastnícke, resp. spoluvlastnícke právo alebo právo držby a tiež, že právo vylučujúce zaradenie veci do súpisu majetku konkurznej podstaty svedčí osobe, ktorá sa vylúčenia veci zo súpisu domáha.

4. Podľa názoru súdu prvej inštancie, žalobca v konaní nepreukázal, že je osobou, ktorej svedčí právo vylúčenia peňažnej pohľadávky v celkovej sume 247 294,70 eur zo súpisu majetku úpadcu a nepreukázal k nej vlastnícke, resp. spoluvlastnícke právo. Žalobca počas celého konania tvrdil, že peňažná pohľadávka neexistuje, pretože zanikla započítaním dňa 16.2.2015. Podľa súdu prvej inštancie z uvedeného potom vyplýva, že žalobca sa domáha vylúčenia neexistujúcej/zaniknutej pohľadávky, ku ktorej v konaní nepreukázal žiadne svoje subjektívne právo. Tvrdenie žalobcu, že došlo k zániku pohľadávky pred vyhlásením konkurzu, a preto nemala byť zapísaná do súpisu majetku úpadcu, je podľa súdu prvej inštancie právne relevantné práve v ďalšom (inom) konaní, kde si správca uplatnil vrátenie poskytnutej zábezpeky (t. č. vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 62Cb/79/2023), kde by mal žalobca (v pozícii žalovaného) v rámci svojej procesnej obrany uplatniť relevantné námietky voči správcovi uplatnenému nároku vo výške 247 294,70 eur z titulu vydania poskytnutej zábezpeky, a nie vo vylučovacej žalobe. Predpokladmi vylúčenia pohľadávky je uvedenie dôvodov a predloženie dôkazov, ktoré zapísanie majetku do súpisu všeobecnej podstaty úpadcu vylučujú, t. j. vlastnícke, resp. spoluvlastnícke právo, čo žalobca nepreukázal.

5. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že žalobca nepreukázal, že je nositeľom takého subjektívneho práva, ktoré by zapísanie pohľadávky do súpisu majetku úpadcu vylučovalo, a preto žalobu voči žalovanému zamietol.

6. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 25.3.2025 č. k. 42CoKR/2/2024-274, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a na zdôraznenie správnosti doplnil, že z pohľadu oprávnenosti žalobcu podať žalobu o vylúčenie majetku zo súpisu podstaty nemôže obstať jeho argumentácia, že pohľadávka nepatrí do súpisu majetku konkurznej podstaty, nakoľko v čase vstupu úpadcu do konkurzu a vytvárania súpisu majetku úpadcu neexistovala z dôvodu započítania. Odvolací súd sa stotožnil s názorom žalovaného, že podstatou vylučovacej žaloby je to, že sa tretia osoba domáha vylúčenia jej majetku s odôvodnením, že tento majetok tretej osoby nepatrí do majetkovej podstaty úpadcu a správcovi konkurznej podstaty úpadcu bol do súpisu zapísaný nesprávne. To isté platí aj v prípade pohľadávky, ktorá predstavuje majetkové právo veriteľa voči dlžníkovi. Osoba, ktorá je veriteľom takejto pohľadávky, sa môže vylučovacou žalobou domáhať, aby takáto pohľadávka, zapísaná v súpise majetku úpadcu, bola z daného súpisu vylúčená. Hmotnoprávnym základom podania takejto žaloby je existencia pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi, pričom aktívne legitímovaným na podanie takejto žaloby je veriteľ, nie dlžník danej pohľadávky.

8. Ďalej uviedol, že v danom prípade žalobca založil svoju žalobu na skutkovom tvrdení, že uvedená pohľadávka nebola zaradená do súpisu majetku úpadcu správne, keďže v čase vykonania súpisu správcovi konkurznej podstaty úpadcu neexistovala, vzhľadom na jej započítanie s pohľadávkou žalobcu (z titulu zmluvnej pokuty). Podľa odvolacieho súdu už z uvedeného procesného útoku žalobcu je zrejmé, že na strane žalobcu sa nejedná o existujúcu pohľadávku, ktorú by evidoval voči úpadcovi, na jeho strane jestvuje len obrana v podobe hmotnoprávneho započítacieho prejavu. Samotná skutočnosť, že správcovi konkurznej podstaty zapísaná pohľadávka do súpisu majetku úpadcu mohla zaniknúť

započítacím prejavom žalobcu voči jeho splatnej pohľadávke z titulu zmluvnej pokuty, nepredstavuje takú okolnosť, ktorá by zakladala majetkové právo žalobcu uplatniteľné v konaní o vylučovacej žalobe. V tomto prípade pohľadávka žalobcu z titulu zmluvnej pokuty len skonsumovala splatnú pohľadávku úpadcu, a preto mohlo dôjsť k jej zániku (za predpokladu splnenia všetkých zákonom vyžadovaných podmienok kompenzácie).

9. Podľa odvolacieho súdu, nakoľko žalobca v prejednávanej veci svoju legitímáciu odvodzoval od pohľadávky, ktorá mala (podľa jeho tvrdenia) zaniknúť titulom započítania, bolo potrebné prisvedčiť argumentácii súdu prvej inštancie, že žalobca takýmto nárokom nedisponoval, a preto mu ani nesvedčila aktívna vecná legitímácia na podanie takejto žaloby. Žalobca totiž nikdy nevystupoval a ani nevystupuje ako veriteľ tejto pohľadávky. Správna je preto aj nadväzujúca argumentácia súdu prvej inštancie, voči ktorej sa žalobca v odvolaní ohradil, že svoju obranu v podobe námietky započítania svojho nároku voči pohľadávke úpadcu mal uplatniť v aktuálne prebiehajúcom súdnom konaní na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 62Cb/79/2023, v ktorom žalobca vystupuje ako žalovaný.

10. Argumentáciu žalobcu, že podstatou vylučovacej žaloby (s odkazom na komentár k ZKR) nie je určenie samotného majetkového práva, ale ochrana osoby, ktorej majetok je zápisom v súpise ohrozený, považoval odvolací súd síce za správnu, avšak doplnil, že jej podstatou bolo poukázať na to, že vylučovacou žalobou nedochádza k určeniu vlastníckeho práva, ale len k vylúčeniu takéhoto majetku zo súpisu podstaty.

11. V ďalšom odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 1Obo/9/2019, z ktorého vyplýva, že aktívne legitimovanou osobou na podanie vylučovacej žaloby je práve osoba, ktorej patrí subjektívne právo k veci či k majetkovému právu (k pohľadávkou). Pokiaľ tretia osoba nie je nositeľom takéhoto subjektívneho práva, nesvedčí jej aktívna vecná legitímácia na podanie takejto žaloby. Preto podľa odvolacieho súdu konštatovanie žalobcu, že predmetná pohľadávka zanikla a žalobca nie je v postavení dlžníka, svedčí o tom, že žalobcovi nikdy nesvedčil hmotnoprávny nárok, ktorého vylúčenia sa domáha v tomto konaní.

12. K tvrdeniu žalobcu o tom, že vylučovaciu žalobu považuje za jediný možný prostriedok ochrany svojich práv, nakoľko správca konkurznej podstaty môže pristúpiť k speňažovaniu majetku konkurznej podstaty, uviedol, že uvedená argumentácia nie je dôvodná. V konaní nebolo sporné, že prebieha na Okresnom súde Banská Bystrica konanie, v ktorom ako žalobca vystupuje správca konkurznej podstaty a ako žalovaný Mesto Zvolen (konanie vedené na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 62Cb/79/2023), v ktorom si správca konkurznej podstaty uplatnil danú sumu zábezpeky voči Mestu Zvolen. Z uvedeného dôvodu má podľa odvolacieho súdu žalobca práve v tomto konaní možnosť využiť všetky prostriedky procesnej obrany voči danému nároku žalobcu a preukázať, že daná pohľadávka úpadcu nejestvuje a zanikla započítaním. Preto obavy žalobcu ohľadne speňažovania majetku správcom tak nie sú v danom čase namieste.

13. Rovnako tak námietku žalobcu voči postupu súdu prvej inštancie, ktorý odmietol vykonať dokazovanie obstaraním účtovníctva žalovaného za účelom zistenia, či pohľadávka úpadcu je evidovaná v účtovníctve úpadcu, nepovažoval odvolací súd za dôvodnú. Okolnosti vyplývajúce z účtovníctva ohľadne zániku pohľadávky úpadcu voči žalobcovi nie sú spôsobilé (vzhľadom na už konštatovaný nedostatok existencie pohľadávky žalobcu) preukázať aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu na podanie vylučovacej žaloby, preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď uvedený dôkaz vyhodnotil ako nadbytočný. Taktiež námietky žalobcu týkajúce sa zmatečnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie s poukazom na nedostatočné odôvodnenie rozsudku, ktorým malo dôjsť k odopretiu spravodlivosti súdom, k odopretiu prístupu k nestrannému súdu a k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné.

14. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého odôvodnil podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „CSP“) a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Najvyššiemu

súdu navrhol, aby zrušil rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie, alebo aby zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu.

15. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa ust. § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd mal nesprávne posúdiť aktívnu legitimáciu žalobcu, pričom sa nevysporiadal s kľúčovou argumentáciou žalobcu ohľadom zániku pohľadávky započítaním, nezaoberal sa navrhovanými dôkazmi, ktorými sa žalobca snažil preukázať zánik pohľadávky, a teda neexistenciu pohľadávky, ktorá mala byť súčasťou súpisu. Týmto procesným postupom podľa žalobcu došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní, porušeniu princípu materiálnej pravdy a tiež k porušeniu práva na prístup k spravodlivému súdu.

16. Ďalej namietal, že odvolací súd sa nezákonne odmietol zaoberať tvrdeniami a dôkazmi žalobcu, ktorými sa domáhal vylúčenia pohľadávky zo súpisu všeobecnej podstaty podľa § 78 ZKR. Tiež, že odvolací súd neodôvodnil, prečo sa nezaoberal dôkazmi a tvrdeniami dovolateľa (resp. ich odmietol bez riadneho vysporiadania sa s ich obsahom), ktorými preukazoval, že pohľadávka zanikla započítaním ešte pred jej zápisom do súpisu, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolateľ tiež tvrdil, že nedostatočným odôvodnením rozhodnutia došlo k odopretiu spravodlivosti, tiež k odopretiu prístupu k nestrannému súdu a k porušeniu (odňatiu) práva na spravodlivý proces. Dovolateľ považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za arbitrárne a nepreskúmateľné, porušujúce právo na spravodlivý proces.

18. Prípustnosť dovolania odôvodnil aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, zároveň uviedol, že pre skúmanie aktívnej legitimácie žalobcu je potrebné zaoberať sa nielen otázkou, či žalobca je veriteľom pohľadávky, ale aj skutočnosťou, že žalobca nie je dlžníkom pohľadávky, pričom podľa dovolateľa táto otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

19. Uviedol, že vylučovacia žaloba je jediným spôsobom, ktorým je možné dosiahnuť výmaz pohľadávky zo súpisu a zabezpečiť tak ochranu majetkových práv žalobcu. Mal za to, že vylučovacia žaloba umožňuje výmaz pohľadávky zo súpisu, čo zamedzuje správcovi konkurznej podstaty vymáhať pohľadávku súdnou žalobou, nakoľko správca môže vymáhať jedine pohľadávky, ktoré sú súčasťou súpisu majetku. Podľa dovolateľa však súd v odôvodnení rozhodnutia nedefinuje, aké iné subjektívne právo vylučujúce zaradenie veci do súpisu majetku konkurznej podstaty oproti právam, ktoré v konaní preukázal, mal preukázať.

20. Dovolateľ tvrdil, že otázka aktívnej vecnej legitimácie v prípade, že osoba, ktorá je neprávom označená ako dlžník, sa domáha výmazu pohľadávky zo súpisu pohľadávok v konkurznom konaní, nebola dovolacím súdom vyriešená, čím došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. Namietal, že žalobca nie je v postavení dlžníka, nakoľko pohľadávka zanikla a žalovaný od neho môže neoprávnene požadovať splatenie pohľadávky na základe nesprávneho zápisu v súpise všeobecnej podstaty úpadcu, na čo súd pri posudzovaní aktívnej vecnej legitimácie pre vylučovaciu žalobu neprihliadol. Vylučovacia žaloba je jediným spôsobom, ktorým je možné dosiahnuť výmaz pohľadávky zo súpisu a zabezpečiť tak ochranu majetkových práv žalobcu. Podľa dovolateľa vylučovacia žaloba umožňuje výmaz pohľadávky zo súpisu, čo zamedzuje správcovi konkurznej podstaty vymáhať pohľadávku súdnou žalobou, nakoľko správca môže vymáhať jedine pohľadávky, ktoré sú súčasťou súpisu majetku.

21. Podľa dovolateľa v konaní o vylučovacej žalobe môže byť otázka vlastníctva riešená iba ako otázka predbežná, a to len za predpokladu, že má pre rozhodnutie sporu právny význam. V prípade žaloby o určenie vlastníctva súd môže skúmať, či žalobca je alebo nie je vlastníkom veci, no otázku, či vec bola zahnutá do súpisu podstaty oprávnene, sa nezaoberať, pretože to nie je predmetom konania vyvolaného určovacou žalobou. Podporne poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Obo/90/2007 a sp. zn. 5Obdo/24/2020.

22. Podľa dovolateľa zahrnutie majetku do konkurznej podstaty nemení vlastnícke právo - vlastníkom môže byť úpadca alebo iná osoba, pričom zápis majetku do súpisu ani rozhodnutie o jeho vylúčení

neurčujú vlastníctvo. Zápis len deklaruje, že správca považuje majetok za súčasť podstaty a nakladá s ním ako s majetkom patriacim do konkurzu. Tento zápis správcu oprávňuje na speňaženie majetku. Ďalej uviedol, že pri určovacej žalobe súd síce môže rozhodovať o tom, či je žalobca vlastníkom veci, nezaobera sa však tým, či bol majetok oprávnené alebo neoprávnené zahrnutý do konkurznej podstaty. Aj keď k vylúčeniu majetku zo súpisu môže dôjsť len na základe súdneho rozhodnutia o vylúčení, nebráni to následnému podaniu určovacej žaloby o vlastníctve k tejto veci. Vzhľadom na uvedené má dovolateľ za to, že žaloba, ktorou sa domáha vylúčenia veci zo súpisu podstaty, je zákonným a účinným prostriedkom ochrany osoby, ktorej vec bola neoprávnené zahrnutá do majetku úpadcu.

23. Záverom uviedol, že v konaní sa domáha vylúčenia veci zo súpisu všeobecnej podstaty podľa ust. § 78 ZKR, majúc za to, že je aktívne legitimovaný na podanie žaloby o vylúčenie majetku zo súpisu všeobecnej konkurznej podstaty za účelom ochrany svojho majetku, ktorého vydania sa žalovaný domáha v konaní na Okresnom súde Banská Bystrica sp. zn. 62Cb/79/2023, čím žalobcovi vznikajú trovy konania a hrozí mu škoda, nakoľko finančné prostriedky vo výške 247 294,70 eur, ktoré správca vymáha vo vyššie uvedenom konaní, sú vlastníctvom žalobcu.

24. Uzavrel, že vylučovacia žaloba je legitímnym spôsobom, ktorým je možné dosiahnuť vylúčenie pohľadávky zo súpisu a zabezpečiť tak ochranu majetkových práv žalobcu. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej odvolací súd nesprávne právne posúdil vec, a zároveň sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

25. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný uvádzajúc, že napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne. Najvyššiemu súdu navrhol, aby dovolanie žalobcu zamietol a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

26. K vyjadreniu žalovaného doručil repliku dovolateľ, ktorý uviedol, že trvá na tom, že odvolací súd nesprávne posúdil aktívnu legitimáciu žalobcu, nevysporiadal sa s kľúčovou argumentáciou žalobcu a nezaoberal sa navrhovanými dôkazmi, ktorými žalobca preukazoval zánik pohľadávky, a teda jej neexistenciu. Žalobca zotrval na svojom stanovisku, že je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby o vylúčenie predmetnej pohľadávky zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu, pretože existencia započítanej pohľadávky v súpise predstavuje reálnu hrozbu pre jeho vlastnícke právo. Nesúhlasil s názorom žalovaného, podľa ktorého nie je možné súčasne uplatniť dovolacie dôvody podľa ustanovenia § 420 písm. a) aj b) CSP (poznámka odvolacieho súdu - správne malo byť podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP). Žalobca navrhol, aby odvolací súd (poznámka - správne malo byť dovolací súd) rozhodol tak, že a) zruší rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 25.3.2025, sp. zn. 42CoKR/2/2024-274 (v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 60Cbi/6/2016 zo dňa 08.08.2023) a vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo b) aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že pôvodnej žalobe vyhovie v plnom rozsahu.

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je v časti prípustné, avšak nie je dôvodné a je potrebné ho zamietnuť (§ 448 CSP).

28. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z dôvodu tvrdenej existencie vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň aj z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a tiež aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

29. Najvyšší súd konštatuje, že z obsahu dovolania žalobcu možno vyvodit' tri základné línie jeho dovolacích námietok. Primárne namieta nesprávne právne posúdenie aktívnej vecnej legitimácie v excindačnom konaní podľa § 78 ZKR. Tvrdí, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, resp. že ide o právnu otázku, ktorá ešte nebola dovolacím súdom vyriešená. Podľa dovolateľa zásadná právna otázka (ktorú je možné abstrahovať z obsahu dovolania) spočíva v

tom, „či má osoba, ktorej vlastnícke alebo obdobné právo je ohrozené tým, že správca zaradil do súpisu neexistujúcu pohľadávku, v dôsledku jej predchádzajúceho zániku započítaním, právo domáhať sa ochrany žalobou podľa § 78 ZKR“.

30. Dovolateľ zároveň tvrdí, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho argumentáciou o zániku pohľadávky započítaním a že nepreskúmal navrhnuté dôkazy, najmä účtovníctvo úpadcu. Tým malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) zákona CSP. V replike dovolateľ zdôrazňuje, že súd opomenul vykonať relevantné dôkazy a že ich nevykonanie viedlo k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

31. Napokon, dovolateľ spochybňuje záver súdov, že jeho obrana spočívajúca v započítaní má byť uplatnená výlučne v konaní o zaplatenie vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 62Cb/79/2023. Tvrdí, že toto konanie nezabezpečuje rovnakú mieru ochrany ako vylučovacia žaloba podľa § 78 ZKR a že práve excindačná žaloba je jediným účinným prostriedkom ochrany jeho práv.

K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku

32. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

33. Dovolateľ namietal, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V rámci procesnej vady podľa § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkal nepreskúmateľnosť a nepresvedčivosť odôvodnenia napadnutého rozsudku majúci za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou o zániku pohľadávky započítaním a že nevykonával ním navrhované dôkazy, najmä dôkaz účtovníctvom úpadcu, čím mu mal znemožniť realizáciu jeho procesných práv a porušiť jeho právo na spravodlivý proces.

34. Dovolací súd po komplexnom preskúmaní napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku prvoinštančného súdu, a zároveň aj postupu, ktorý ich vydaniu predchádzal, uvádza, že nezistil namietanú vadu zmätočnosti (závažné procesné pochybenie odvolacieho súdu) spočívajúcu v tom, že by odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

35. Dovolací súd skúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu cez prizmu predpokladov formulovaných v § 220 ods. 2 CSP, ktorá sa uplatňuje aj v odvolacom konaní podľa § 378 ods. 1 CSP, pričom zohľadnil, že k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou, či svojvoľnosťou (viď napr. II. ÚS 419/2021). V preskúvanom prípade však napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je nepreskúmateľné ani arbitrárne. Z rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, prečo odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a akými podstatnými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil. Odvolací súd sa stotožnil s nosným záverom súdu prvej inštancie, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný v žalobe o vylúčenie majetku zo súpisu, keďže mu nesvedčí vlastnícke ani spoluvlastnícke právo alebo právo držby, nakoľko nepreukázal, že je majiteľom vylučovanej pohľadávky voči úpadcovi.

36. Odvolací súd na žalobcom uplatnenú argumentáciu týkajúcu sa započítania vylučovanej pohľadávky výslovne reagoval a dostatočne sa s ňou zaoberal. V odôvodnení svojho rozhodnutia reprodukoval podstatu jeho tvrdení, že pohľadávka zapísaná do súpisu zanikla ešte pred vyhlásením konkurzu započítaním, a následne túto argumentáciu právne vyhodnotil. Odvolací súd dospel k záveru, že ani prípadný zánik pohľadávky započítaním by dovolateľovi nezakladal aktívnu vecnú legitimáciu na podanie vylučovacej žaloby podľa § 78 ZKR, pretože dovolateľ nie je nositeľom subjektívneho práva k zapísanej pohľadávke, ale osobou, ktorá jej existenciu popiera. Zároveň poukázal na to, že obrana započítaním je relevantná v konaní o zaplatenie, nie v excindačnom konaní, ktorého predmetom je ochrana subjektívneho práva k majetku zapísanému do súpisu.

37. Odvolací súd sa vyjadril ku všetkým podstatným a pre posúdenie veci relevantným odvolacím námietkam žalobcu, a nie je mu možné vytykať, že by sa vo svojom rozhodnutí v odôvodnení dostatočne nevysporiadal s argumentáciou sporových strán. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, v odôvodnení svojich rozhodnutí (tvoriacich organický celok) uviedli rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísali priebeh konania, stanoviská sporových strán k prerokovávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, dôvody nevykonania všetkých navrhnutých dôkazov a citovali právne predpisy, ktoré aplikovali na daný prípad a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Podľa názoru dovolacieho súdu, odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, opierajúce sa o odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré sa zároveň vysporadúva aj s relevantnými odvolacími námietkami, zodpovedá požiadavkám kladeným na kvalitu odôvodnenia súdnych rozhodnutí a zodpovedá aj § 387 ods. 2, 3 CSP.

38. Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že odvolací súd neignoroval podstatnú argumentáciu dovolateľa, ale ju subsumoval pod právnu otázku aktívnej vecnej legitímácie a vyjadril sa k jej významu pre rozhodnutie veci. Rozhodnutie je v tejto časti preskúmateľné a obsahuje identifikáciu tvrdení účastníka, právne východiská a logický záver, prečo tieto tvrdenia nemôžu viesť k úspechu žalobcu v konaní. Odôvodnenie odvolacieho súdu preto nevykazuje znaky nelogickosti ani arbitrárnosti, ale zodpovedá požiadavke racionálneho a preskúmateľného vyhodnotenia uplatnených odvolacích dôvodov.

39. Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa nevykonania navrhovaného dôkazu účtovníctvom úpadcu, odvolací súd v kontexte rozhodujúcej právnej otázky vychádzal z toho, že otázka účtovného zachytenia pohľadávky je právne irelevantná pre posúdenie aktívnej legitímácie v excindačnom konaní podľa § 78 ZKR. Aj keby bolo preukázané, že úpadca o pohľadávke účtoval nesprávne alebo vôbec, nemohlo by to zmeniť právny záver, že dovolateľ nie je nositeľom práva vylučujúceho zapísanie majetku do súpisu v zmysle § 78 ZKR. Rozhodnutie nevykonať takýto dôkaz preto nebolo prejavom procesnej svojvôle, ale dôsledkom právneho názoru, že dokazovanie smeruje k otázke, ktorá nie je pre rozhodnutie veci určujúca.

40. Dovolací súd len vo všeobecnosti k procesu dokazovania uvádza, že zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, ktorá znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiaci úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov má byť súčasťou rozsudku. Civilný sporový poriadok v § 132 ods. 1 ukladá sporovej strane povinnosť označiť dôkazy na preukázanie rozhodujúcich skutočností. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je však už vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie sporových strán. Ak aj súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, alebo vykoná iné dôkazy ako navrhli strany, následkom uvedeného môže byť len neúplnosť skutkových zistení (vedúca k vydaniu nesprávneho rozhodnutia). Uvedené preto nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, lebo to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (obdobne R 125/1999, R 6/2000).

41. Dovolací súd preto v danej časti uzatvára, že v prejednávanej veci odvolací súd zrozumiteľne vysvetlil, že rozhodujúcou otázkou je existencia aktívnej vecnej legitímácie dovolateľa v excindačnom konaní, a nie samotná existencia alebo zánik pohľadávky. Z tohto právneho východiska potom logicky vyplýva aj rozsah vykonaného dokazovania. Z hľadiska námietky vyvodzovanej z § 420 písm. f) CSP pritom bolo relevantné to, že odvolací súd ako aj súd prvej inštancie v odôvodnení svojich rozhodnutí náležite vysvetlili, prečo žalobcom navrhovaný dôkaz nebol v dokazovaní vykonaný.

42. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že postupom odvolacieho súdu nedošlo k vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, čo v danej časti zakladá dôvod na odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP

43. Dovolateľ v podanom dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a zároveň aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

44. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

K povahe excindačnej žaloby a jej účelu

45. Podľa § 67 ods. 1 ZKR, konkurzu podlieha a) majetok, ktorý patril úpadcovi v čase vyhlásenia konkurzu, b) majetok, ktorý úpadca nadobudol počas konkurzu, c) majetok, ktorý zabezpečuje úpadcove záväzky, d) iný majetok, ak to ustanovuje tento zákon.

46. Podľa § 67 ods. 2 ZKR, majetok podliehajúci konkurzu tvorí konkurznú podstatu, ktorá sa člení na všeobecnú podstatu a jednotlivé oddelené podstaty zabezpečených veriteľov.

47. Podľa § 76 ods. 1 ZKR, súpis majetku podstat je listina oprávňujúca správcu speňažiť spísaný majetok. Súpis vyhotovuje správca podľa zoznamu majetku predloženého úpadcom, informácií od úpadcu a iných osôb, ako aj vlastných zistení a šetrení. Súpis správcu vyhotovuje osobitne pre všeobecnú podstatu a osobitne pre každú oddelenú podstatu; pre posúdenie, či majetok tvorí oddelenú podstatu, sú rozhodujúce údaje uvedené v prihláške zabezpečenej pohľadávky až do márneho uplynutia lehoty na podanie návrhu na určenie pohľadávky, späťvzatia návrhu na určenie pohľadávky alebo rozhodnutia súdu o určení pohľadávky. Len čo je majetok zapísaný do súpisu, iná osoba ako správca nesmie majetok previesť, dlhodobo prenajať, zriadiť na ňom právo k cudzej veci alebo inak zmenšiť jeho hodnotu alebo likviditu.

48. Podľa § 78 ods. 1 ZKR, do súpisu správcu zapisuje aj majetok, ktorého zahrnutie do všeobecnej podstaty alebo oddelenej podstaty je sporné. Ak je sporné, či majetok patrí do podstaty, zapíše sa do súpisu podstaty s poznámkou o nárokoch uplatnených inými osobami alebo s poznámkou o iných dôvodoch, ktoré spochybňujú zaradenie majetku do súpisu. Pri spornom zápise správcu v súpise poznamená dôvody sporného zápisu a uvedie osobu, v ktorej prospech pochybnosti sporného zápisu svedčia. Ak správca ani pri vynaložení odbornej starostlivosti nemôže zistiť osobu, v prospech ktorej pochybnosti sporného zápisu svedčia, poznámkou o spornom zápise zo súpisu vymaže po uplynutí 30 dní od zverejnenia sporného zápisu. Iné poznámky o spornom zápise správcu vymaže zo súpisu, len čo s odbornou starostlivosťou zistí, že zahrnutie majetku do všeobecnej podstaty alebo oddelenej podstaty je nesporné

49. Podľa § 78 ods. 3 ZKR, ten, koho majetok bol zapísaný do súpisu s poznámkou v prospech iného alebo nikoho alebo bez poznámky, si môže uplatniť u správcu, že sa vec nemala do súpisu zahrnúť, najneskôr však do rozvrhnutia výťažku zo speňaženia dotknutého majetku. Správca bezodkladne zapíše poznámkou v prospech osoby, ktorá si toto právo uplatnila.

50. Podľa § 78 ods. 8 ZKR, právo vylučujúce zapísanie majetku do súpisu možno uplatniť len spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Ak bol majetok speňažený, má osoba s právom vylučujúcim zapísanie majetku do súpisu právo na vydanie výťažku zo speňaženia tohto majetku.

51. Zmyslom vylučovacej žaloby podľa § 78 ZKR je poskytnúť ochranu tomu subjektu, ktorého majetok bol bez právneho dôvodu zahrnutý do súpisu konkurznej podstaty. Ide o procesný nástroj, ktorým sa realizuje ochrana subjektívneho majetkového práva tretej osoby voči účinkom konkurzu, konkrétne voči oprávneniu správcu speňažiť majetok zapísaný do súpisu (§ 76 ods. 1 ZKR), pričom konkurznej podstate podlieha majetok patriaci dlžníkovi ku dňu vyhlásenia konkurzu (§ 67 ods. 1 a 2 ZKR). Podstatou excindačného konania nie je abstraktná kontrola správnosti súpisu, ale rozhodnutie o tom, či konkrétny majetok patrí do podstaty úpadcu, alebo či k nemu svedčí právo inej osobe.

52. Ak je predmetom súpisu pohľadávka ako majetkové právo, nositeľom tohto práva je veriteľ. Pohľadávka predstavuje oprávnenie požadovať plnenie od dlžníka. Dlžník pohľadávky nie je nositeľom práva k tejto majetkovej hodnote, ale subjektom povinnosti. Jeho právne postavenie spočíva v možnosti uplatniť hmotnoprávnu obranu proti existencii alebo rozsahu záväzku (napríklad započítanie), nie v existencii vlastného práva k pohľadávke. Argumentácia, podľa ktorej už samotná existencia zapísanej pohľadávky (zahrnutie do súpisu konkurznej podstaty úpadcu) predstavuje ohrozenie majetkovej sféry dlžníka, smeruje v skutočnosti k jeho obrane proti jej uplatneniu. Takáto obrana má však svoje prirodzené procesné miesto v konaní o zaplatenie, v ktorom sa rozhoduje o existencii a rozsahu záväzku, prípadne v inom incidenčnom konaní upravenom zákonom. Excindačné konanie neslúži na preventívne preskúmanie existencie pohľadávok úpadcu voči tretím osobám ani na posúdenie, či úpadcovi určitá pohľadávka hmotnoprávne patrí. Jeho funkciou je ochrana konkrétneho subjektívneho práva k majetku, ktorý bol zahrnutý do podstaty.

K rozhodnutiam relevantným vo vzťahu k právnemu posúdeniu veci

53. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Obo/9/2019 vychádza zo situácie, v ktorej boli tie isté nehnuteľnosti zapísané v dvoch konkurzných súpisoch a jadrom sporu bolo určenie, ktorý správca je oprávnený s nimi nakladať a či žalobca preukázal vlastnícke právo k nim. Najvyšší súd tu zdôraznil, že vylučovacia žaloba je procesným nástrojom ochrany osoby, ktorej patrí subjektívne právo k zapísanému majetku, pričom súd je oprávnený prejudiciálne posudzovať otázku vlastníctva. Výsledkom však nie je určovací výrok o vlastníctve, ale rozhodnutie o vylúčení alebo nevyklúčení veci zo súpisu. Zároveň akcentoval, že zapísanie majetku do súpisu nezakladá ani nemení vlastnícke právo a že určovacia žaloba nemôže nahradiť excindačný režim. Toto rozhodnutie však rieši konflikt dvoch konkurzných podstatí a otázku vlastníctva k nehnuteľnosti, nie otázku, či je dlžník zapísanej pohľadávky aktívne legitimovaný na jej vylúčenie z dôvodu tvrdeného zániku záväzku započítaním.

54. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Obo/90/2007 sa týka klasickej excindačnej situácie, v ktorej žalobcovia tvrdili nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti pred vyhlásením konkurzu. Najvyšší súd zdôraznil, že úspech vylučovacej žaloby je podmienený preukázaním, že právo vylučujúce zaradenie veci do súpisu patrí žalobcovi, typicky vlastnícke právo. Nemožno sa úspešne domáhať vylúčenia veci, ktorá aj po vyhlásení konkurzu zostáva vo vlastníctve úpadcu. Ak žalobca vlastnícke právo nenadobudol, vzniká mu iba pohľadávka, ktorú je povinný uplatniť prihláškou v konkurze. Rozhodnutie sa pohybuje výlučne v rovine vecných práv k hmotnej veci a ich vzťahu ku konkurznej podstate.

55. Ďalšie rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/6/2017 sa týka situácie, v ktorej žalobca žiadal vylúčenie peňažnej sumy (finančného ekvivalentu) z konkurznej podstaty s poukazom na výhradu vlastníckeho práva k dodanému tovaru. Najvyšší súd tu vyslovil zásadný záver, že základným predpokladom úspechu vylučovacej žaloby podľa § 78 ods. 3 ZKR je existencia konkrétneho majetku zapísaného do súpisu. Nemožno sa domáhať vylúčenia niečoho, čo do súpisu nikdy zapísané nebolo. Prípustnosť vylúčenia náhradného peňažného plnenia viazal výslovne na podmienku, že ide o plnenie získané speňaním veci, ktorá bola predtým riadne zapísaná do konkurznej podstaty. Ťažiskom rozhodnutia je teda požiadavka identifikovateľnosti a zápisu konkrétnej majetkovej hodnoty v súpise. Predmetom však bola ochrana vlastníckeho práva k veci (resp. k jej ekvivalentu), nie obrana údajného dlžníka proti existencii zapísanej pohľadávky.

56. Podľa dovolacieho súdu osobitný význam pre posúdenie predmetnej veci má uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1ObdoV 24/2008, v ktorom dovolací súd riešil otázku procesného postupu a rozsahu uplatniteľných obrán v konkurznom konaní. Hoci skutkové okolnosti sa týkali vydania výťažku z exekúcie, právny záver dovolacieho súdu je v danom kontexte analogicky významný. Najvyšší súd v uvedenom uznesení konštatoval, že zádržné právo má vecnoprávny charakter a je vždy právom k hnutelnej veci. Nemožno ním zabezpečiť peňažnú pohľadávku zadržívaním inej peňažnej pohľadávky, pretože v takom prípade ide o dve proti sebe smerujúce pohľadávky, ktoré možno riešiť započítaním. Zároveň zdôraznil, že ak účastník neuplatní určitú hmotnoprávnu obranu v zákonom predpokladanom procesnom rámci, nemôže jej absenciu nahrádzať iným procesným prostriedkom.

57. Ratio decidendi tohto rozhodnutia spočíva v striktnej diferenciacii medzi vecnoprávnymi inštitútmi a medzi inštitútmi záväzkového práva, ako aj v dôslednom oddelení procesných prostriedkov, ktorými sa

jednotlivé hmotnoprávne nároky alebo obrany uplatňujú. Uvedený záver je plne aplikovateľný aj v prejednávanej veci. Započítanie podľa § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka (resp. § 358 a nasl. Obchodného zákonníka) je hmotnoprávnym spôsobom zániku záväzku medzi dvoma subjektmi, ktorí sú si navzájom dlžníkmi a veriteľmi. Ide o vzťah dvoch proti sebe stojacich pohľadávok. Ak dlžník zapísanej pohľadávky tvrdí, že došlo k započítaniu, uplatňuje tým obranu proti existencii záväzku, nie právo k majetku zapísanému do súpisu.

58. Zo súhrnu citovanej judikatúry vyplýva, že najvyšší súd opakovane zdôrazňuje dva základné postuláty. Po prvé, vylučovacia žaloba slúži na ochranu subjektívneho práva tretej osoby k majetku zapísanému do súpisu. Po druhé, jej úspech je viazaný na existenciu konkrétneho, individualizovaného majetku zapísaného do súpisu. Ani jedno z uvedených rozhodnutí však priamo nerieši situáciu, v ktorej žalobcom je osoba označená ako dlžník zapísanej pohľadávky a ktorá tvrdí, že zapísaná pohľadávka voči nej vôbec neexistuje (napríklad pre zánik započítaním), a preto nemala byť do súpisu zahrnutá.

59. Navyše, dve z citovaných rozhodnutí (sp. zn. 1Obo/9/2019 a sp. zn. 5Obo/90/2007) nepredstavujú judikatúru dovolacieho súdu riešiacu právnu otázku v režime § 421 CSP v aktuálnom procesnom rámci, ale rozhodnutia vydané v inom procesnom kontexte (najvyšší súd rozhodoval ako súd odvolací). Rozhodnutie sp. zn. 4Obdo/6/2017 síce je dovolacím rozhodnutím, avšak jeho ratio decidendi smeruje k otázke vylúčenia veci, resp. jej peňažného ekvivalentu, nie k vymedzeniu aktívnej legitímácie údajného dlžníka zapísanej pohľadávky. Nemožno preto hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vo vzťahu k otázke, ktorá je predmetom tohto dovolania.

60. Podľa názoru dovolacieho súdu nie je ohľadom dovolateľom nastolenej otázky v danom prípade naplnený dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Možno konštatovať, že dovolanie nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože vyššie citované skoršie rozhodnutia nedávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. V predmetnej veci sa nejedná teda o judikatúrny odklon tak, ako tvrdí žalobca, pretože odvolací súd sa od vyššie uvedených záverov ani nemohol odkloniť, keďže tieto riešia iné situácie, a v rozhodovanej veci tak ide o novú, doposiaľ nevyriešenú situáciu.

61. Dovolací súd považuje dovolanie žalobcu v tejto časti za prípustné, a to s ohľadom na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 76/2021, tiež nález z 28. septembra 2023, sp. zn. III. ÚS 7/2023), z ktorých vyplýva, že dovolací súd nie je viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ a otázku prípustnosti dovolania skúma dovolací súd sám. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá.

62. Dovolací súd preto konštatuje, že dovolanie žalobcu tak, ako je formulované, je prípustné podľa ust. § 421 písm. b) CSP. Dovolací súd bez ohľadu na čiastočne zmätočne definované dôvody judikatúrneho odklonu dovolateľom, poznajúc svoju rozhodovaciu prax, konštatuje, že z dovolania žalobcu možno identifikovať otázku, ktorá doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu vyriešená. Keďže právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú spojené nádoby, najvyšší súd z textu dovolania ako celku bez toho, aby dotváral vec na úkor procesnej protistrany, vyabstrahoval právnu otázku, ktorá bola rozhodná pre vyriešenie veci (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 336/2019, sp. zn. III. ÚS 580/2021).

63. Z dovolania vyplýva, že dovolateľ vychádza z premisy, že ak zapísaná pohľadávka voči nemu zanikla započítaním, potom je nositeľom práva vylučujúceho zapísanie majetku do súpisu v zmysle § 78 ods. 1 a 3 ZKR, a teda je aktívne legitimovaný na podanie vylučovacej žaloby. Takto formulovaná premisa však implicitne stotožňuje obranu proti existencii záväzku s existenciou subjektívneho práva k majetku zapísanému do súpisu. Jadro položenej právnej otázky teda správne znie, či osoba označená ako dlžník

pohľadávky zapísanej do súpisu konkurznej podstaty, ktorá tvrdí, že táto pohľadávka zanikla započítaním, je nositeľom práva vylučujúceho zapísanie majetku do súpisu v zmysle § 78 ZKR, a teda je aktívne legitimovaná na podanie vylučovacej žaloby.

64. Pohľadávka je majetkovým právom (§ 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka), teda nehmotnou majetkovou hodnotou, ktorá je ako taká spôsobilá byť predmetom súpisu (§ 78 ods. 1 ZKR). Subjektívne právo k tejto pohľadávke patrí veriteľovi (úpadcovi), nie dlžníkovi. Dlžník nemá k pohľadávke právo, ale je subjektom povinnosti. Tvrdenie dlžníka, že pohľadávka neexistuje alebo zanikla, nie je tvrdením o jeho vlastnom práve k zapísanej majetkovej hodnote, ale je popretím existencie práva úpadcu.

65. Vo vylučovacom konaní môže byť úspešná len tá tretia osoba, ktorej zapísaný majetok patrí, teda ktorá je nositeľom subjektívneho práva k zapísanej veci, právu alebo inej majetkovej hodnote. Účelom excindačnej žaloby je zabrániť tomu, aby bol speňažený majetok, ktorý nepatrí do podstaty úpadcu. Nie je jej účelom rozhodovať o tom, či úpadcovi určitá pohľadávka voči konkrétnemu dlžníkovi hmotnoprávne patrí alebo nie (obdobne Ďurica, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015, s. 689).

66. Ak dlžník tvrdí zánik záväzku započítaním podľa § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka (resp. § 358 a nasl. Obchodného zákonníka), ide o hmotnoprávnu obranu proti uplatnenému nároku. Táto obrana sa uplatňuje v konaní, v ktorom sa pohľadávka vymáha, prípadne v incidenčnom spore o jej pravosť. Nepredstavuje však „právo k zapísanej majetkovej hodnote“ v zmysle § 78 ZKR. Z tohto pohľadu je predpoklad dovolateľa nesprávny. Zánik pohľadávky započítaním, ak by bol preukázaný, znamená, že majetková hodnota (pohľadávka) úpadcu neexistuje. Neznamená však, že dlžník je nositeľom práva k tejto majetkovej hodnote. Dlžník sa nedomáha ochrany svojho majetku pred speňažením v konkurze, ale bráni sa proti tvrdenému nároku. Takáto obrana patrí do rámca sporového konania o zaplatenie alebo do iného typu incidenčného konania, nie do rámca excindačného konania.

67. Dovolateľ vychádza z premisy, že ak zapísaná pohľadávka voči nemu zanikla započítaním ešte pred vyhlásením konkurzu, potom do súpisu bol zapísaný neexistujúci majetok, a preto má právo domáhať sa jeho vylúčenia. Táto argumentácia však prehliada podstatný rozdiel medzi situáciou, keď je do súpisu zapísaný majetok patriaci tretej osobe, a situáciou, keď je zapísaná pohľadávka úpadcu voči tretej osobe, ktorej existencia je sporná.

68. Odvolací súd teda správne vyhodnotil, že dovolateľ ako dlžník pohľadávky zapísanej správcom do súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, nie je nositeľom subjektívneho práva k zapísanému majetku, a preto mu nesvedčí aktívna vecná legitimácia na podanie vylučovacej žaloby. Skutočnosť, že súd nepovažoval za potrebné vykonať dokazovanie smerujúce k preukázaniu zániku pohľadávky započítaním, nepredstavuje porušenie práva na spravodlivý proces. Ide o dôsledok právneho záveru o nedostatku aktívnej legitimácie na strane žalobcu, ktorý je otázkou hmotnoprávneho posúdenia.

69. Dovolací súd teda konštatuje, že odvolací súd sa s podstatou dovolacej argumentácie vysporiadal a právna otázka nastolená dovolateľom - či je dlžník zapísanej pohľadávky, ktorý tvrdí jej zánik započítaním, aktívne legitimovaný na podanie vylučovacej žaloby - bola vyriešená v súlade s účelom § 78 ZKR, so systematickou konkurzného práva a s ustálenými teoretickými a judikatúrnymi východiskami. Vylučovacia žaloba podľa ZKR slúži na ochranu subjektívneho práva k majetku zapísanému do súpisu konkurznej podstaty úpadcu, nie na preskúmanie existencie záväzkov úpadcu voči tretím osobám. Dlžník zapísanej pohľadávky nie je nositeľom práva k tejto majetkovej hodnote, ktoré by ho aktívne legitimovalo na podanie excindačnej žaloby. Jeho tvrdenie o zániku pohľadávky predstavuje hmotnoprávnu obranu proti uplatnenému nároku, ktorú je povinný uplatniť v konaní o zaplatenie alebo v inom príslušnom spore. Pripustenie opačného výkladu by viedlo k neprípustnému, zákonodarcom nezamýšľanému rozšíreniu účelu excindačného konania, nad rámec zákona a k narušeniu systematicky procesných prostriedkov upravených zákonom o konkurze a reštrukturalizácii.

70. Dovolací súd tak uzatvára, že osoba označená ako dlžník pohľadávky zapísanej do súpisu konkurznej

podstaty, ktorá tvrdí, že táto pohľadávka zanikla započítaním ešte pred vyhlásením konkurzu, nie je nositeľom práva vylučujúceho zapísanie majetku do súpisu v zmysle § 78 ZKR a nie je aktívne legitimovaná na podanie vylučovacej žaloby. Tvrdenie o zániku pohľadávky predstavuje hmotnoprávnu obranu proti uplatnenému nároku, ktorú je potrebné uplatniť v konaní o zaplatenie alebo v inom príslušnom spore.

71. Dovolací súd tak dospel k záveru, že žalobca nedôvodne odvolaciu súdu vytýkal nesprávne právne posúdenie veci, teda jeho dovolanie smeruje proti vecne a právne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu. Vzhľadom na to, že v rozhodovanej veci odvolací súd správne posúdil právnu otázku podstatnú pre rozhodnutie vo veci, pričom zároveň konanie nie je zaťažené ani procesnou vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP najvyšší súd podľa ustanovenia § 448 CSP dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol.

72. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP), preto mu vznikol nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 CSP vo väzbe na § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

73. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.